

Broj: 01.4-4590/19
Sarajevo, 09.07.2019.

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
N/R PREDSEDAVAJUĆI
Elmedin Konaković

Predmet: Odgovor na zastupničku inicijativu Bilsene Šahman (Veza Vaš akt: 01-05-23146-81/19 od 24.06) „Tražim da Zavod za javno zdravstvo KS u koordinaciji sa Ministarstvom zdravstva KS izvrši sistemsku dezinfekciju na području Kantona Sarajevo“

Poštovani,

Mjere dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije su sastavni dio rada RJ za epidemiologiju J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, kao opće i posebne mjere za sprječavanje nastanka i suzbijanje širenja zaraznih bolesti koje su propisane Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Dezinfekcija kao opća i protuepidemijska mjera provodi se sa ciljem smanjenja broja štetnih insekata ispod praga štetnosti i/ili kao protuepidemijska mjera za suzbijanje širenja zaraznih oboljenja.

JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo u okviru svoje djelatnosti i sukladno propisima prikuplja, evaluira i komparira sve relevantne podatke o zdravstvenom stanju stanovništva. U okviru zakonom propisane djelatnosti i dostupnih podataka analizira pojavu bolesti prema geografskoj distribuciji prijavljenih oboljenja.

U nekoliko navrata JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo se oglašavao sa uputama i preporukama za stanovništvo a vezano uz sezonu povećanog broja hematofagnih insekata, komaraca i krpelja jer do sada sistemsku dezinfekciju nije mogao provoditi.

Centar za kontrolu bolesti i prevenciju bolesti (CDC), Nacionalni centar za novonastale i zoonotične infektivne bolesti (NCEZID) te vektorske bolesti (DVBD) kao i Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) u svojim preporukama prevenciju protiv ugriza krpelja baziraju na ličnoj zaštiti. Preporuke su:

- Izbjegavajte područja u kojima je moguće prisustvo krpelja: visoka i nepokošena trava, neprohodno šiblje i grmlje, izbjegavajte ležanje u travi. Nosite prikladnu odjeću: dugih rukava i nogavica, svijetlih boja (krpelj se lakše uočava), te zatvorenu

Adresa: dr. Mustafe Pintola br.1, 71210 Hadža
Tel: 627-889; Fax: 622-227
web: <http://www.zzjzks.ba>
e-mail: gzavod@bih.net.ba

obuću. Krpelji se lako prihvate na odjeću od materijala s dlačicama (vuna, flanel) pa takvu odjeću treba izbjegavati kod odlaska u prirodu.

- Koristite repelente - sredstva koja odbijaju krpelje i sprečavaju njihov ugriz. Mogu se nanositi na otkrivene dijelove kože (djeluju nekoliko sati) i na odjeću. Primjena repelenata se preporučuje prije svakog odlaska u prirodu, a osobito u endemska područja gdje se zna da ima zaraženih krpelja. Svaki ugriz krpelja može biti potencijalno opasan za zdravlje, prvi, ali i stoti ugriz.
- Pri povratku iz prirode presvucite odjeću i pažljivo pregledajte cijelo tijelo (uz pomoć druge osobe radi neuočljivih dijelova tijela). Važno je pregledati mjesta gdje je koža najtanja (pazuhi, ispod dojke, oko pupka, prepone, na glavi i iza uha). Kod djece će se često naći na glavi – to je zbog toga što je dijete nisko i više se igra u travi nego odrasli, pa lakše pokupi krpelja sa glavom odnosno gornjim dijelom tijela. Eventualno otkriveni krpelj što prije odstranite s kože.

Komarci predstavljaju epidemiološki značaj u smislu mogućeg prenošenja nekoliko zaraznih bolesti te prekomjerna brojnost populacije koja utiče na kvalitetu života građana.

Cilj suzbijanja komaraca i njihovih razvojnih oblika je sprečavanje pojave zaraznih bolesti stanovništva, smanjenje kožnih problema, urtika, eritema, alergijskih promjena nastalih ubodima komaraca i sekundarnih infekcija zbog oštećenja kože nastalog češanjem i grebanjem te smanjenje smetnji pri normalnom odvijanju svakodnevnih aktivnosti stanovništva, podizanje standarda života i rada ljudi, smanjenje štetnog uticaja na životinje, finansijska ušteda stanovništva za korištenje repelenata.

Djelotvorno suzbijanje komaraca je višegodišnji organizirani neprekidni program suzbijanja. U sebi mora sadržati radnje uzorkovanja i procjene brojnosti populacije komaraca te na osnovu naučno utvrđenih saznanja uspostaviti plan suzbijanja za pojedine faze razvoja komaraca.

U susjednim zemljama utvrđeno je prisustvo 50 vrsta komaraca od ukupno stotinjak zabilježenih vrsta u Europi. Osim drugih vrsta komaraca koji su na našem području uglavnom molestanti (insekti koji uznemiravaju ali ne prenose zarazne bolesti), suzbijanje vrste *Aedes albopictus* (*Stegomyia albopicta*) ili azijskog tigrastog komarca je od izuzetne javnozdravstvene važnosti jer, za razliku od drugih vrsta, aktivnih u svitanje i sumrak, ovi komarci su aktivni cijeli dan).

Da bi se provela sistemska dezinskcija, monitoring odraslih komaraca mora zabilježiti porast populacije komaraca iznad granice tolerancije koja je propisana za svaki program kontrole-suzbijanja posebno. Metoda mjerenja brojnosti odraslih komaraca pomoću aspiratora u vrijeme njihove najveće aktivnosti – u sumrak, prikazuje broj komaraca koji u zadanom vremenu – 15 minuta, slete na čovjeka. Rezultati mjerenja ovise o dijelu dana (svitanje, dan, sumrak) u kojem se mjeri aktivnost komaraca, trajanju eksperimenta (1 min ili više), veličini dijela tijela čovjeka izloženog komarcima, broju stanica na kojima se

istraživanje provodi, broju ljudi koji sudjeluju u istraživanju, "prijemčivosti" tih ljudi prema komarcima i naravno blizini legla, tj. prisutnost odraslih komaraca.

Zbog toga je u Programima kontrole komaraca-Planom za sistemsku dezinfekciju potrebno definirati nivo tolerancije na komarce koju lokalno stanovništvo može podnijeti. Taj broj treba predstavljati spoj rezultata subjektivnih procjena osjetljivosti na komarce (dobijenih anketom) i objektivnih rezultata (dobijenih mjerenjem). Navedenom metodom će biti potvrđena pretpostavka koja je "koncentracija" komaraca- odraslih jedinki u 15 minuta.

Određeni prag tolerancije na ubode komaraca iznosi 15 uboda u 15 minuta. Vrijednost iznad tog broja signal su za *adulticidno* tretiranje (dezinfekcija za odrasle jedinke) kao i procjenu ekonomske vrijednosti mjera suzbijanja komaraca.

Da bi se provelo kvalitetno istraživanje potrebno je uključiti više elemenata u izradu Plana sistemske dezinfekcije, utvrditi vrstu i moguću rezistenciju na sredstva koja bi se koristila, mapirati lokalitete na kojima se razvijaju komarci, odnosno potrebno je multidisciplinarno pristupiti ovoj problematici. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo stoji na raspolaganju u okviru struke.

Ovu priliku bismo iskoristili da se sve gore navedeno postavi u formu zajedničkog angažmana koji bi u konačnici dao realnu sliku stanja sa hematofagnim insektima na Kantonu Sarajevo i smjernice za smanjenje rizika po zdravlje stanovnika.

Dokument izradila:

Prim.dr.sci. Aida Pitić,
Specijalista epidemiolog

S poštovanjem,

DIREKTORICA
Prof.dr.med.sci. Aida Pilav

Dostaviti:

- Naslovu,
- Arhiva RJ01